Павло Грабовський — лірик і громадянин. 10 клас

Павло Арсенович Грабовський прожив усього тридцять вісім років, з них двадцять літ поневірявся в засланні, перебував у холодних тюрмах під наглядом царських посіпак. Але ніщо його не зламало. Не перестаєш захоплюватись цільністю й стійкістю революційних переконань письменника, його працьовитістю і надзвичайною порядністю.

Твори Грабовського пройняті високими помислами, які тлумачаться просто: митець повинен служити своєму народові.

Естетичною програмою Павла Арсеновича можна вважати вірш «Я не співець чудовної природи», який присвячений темі ролі митця у суспільному житті і є своєрідним продовженням думок письменника, викладених у статті «Дещо про творчість поетичну». Грабовський розвінчує теорію «мистецтва для мистецтва», за якою мистецтво повинно бути незалежним від суспільного життя, вільним від політики й служіння народові.

Письменник стверджує: головне завдання справжнього майстра слова полягає в правдивому відображенні життя, боротьби трудящих за свої права. Не можна захоплюватись красою природи, коли «мов ніж, вража скрізь стогін мужика». Вірш побудовано на антитезі — протиставленні обов'язків справжнього поета співцеві «райскіх снів», яких ніколи не може бути в умовах експлуататорського суспільства.

Читача вражають твори, в яких змальоване підневільне життя трудівника.

У творі «До матері» поет наче живе її горем та болем. Важко поетові, але ще гірше його матері, яка стогне «сама у журбі». У своєрідному діалозі сина і матері засуджується тогочасна дійсність.

Жодного читача не залишить байдужим твір «Трудівниця», який змальовує життя простої сільської вчительки. Вона була теплим променем: дітям — заступала матір, для дорослих була щирим порадником у скрутну хвилину:

В непогідь, стужу злиденну,
(Певно, сама сирота!)
Зайде в хатину нужденну,

Словом усіх повіта.
Учителька померла. Що означає ця втрата для дітей та батьків? Уже ніколи не буде в їхньому оточенні тієї людини, яка дарувала їм тепло та доброту. З невимовним болем прощається село зі своєю «ненькою»:

Гірко батьки заридали,
Аж надривались малі.
У творчій спадщині Павла Грабовського є цикл віршів, присвячених товаришці по засланню — Надії Костянтинівні Сигиді. Особливою поетичністю вражає нас твір «До Н. К. С.».

Такої певної, святої,
Такої рідної, як ти,
Такої щирої, простої, —
Вже більше, мабуть, не знайти.
Письменник оспівує душевну і зовнішню красу своєї однодумниці, яка була педагогом і революціонером водночас. Заслана на каторгу, вона мріяла створити там школу для навчання дітей каторжан. У 1889 році Сигида стала жертвою трагедії. П. Грабовський усе своє життя пам'ятав про цю лагідну людину, заповідав покласти в його труну пасмо волосся, подароване Надією Костянтинівною.

Розглядаючи літературну спадщину П. Грабовського, аналізуючи його життя, дивуєшся, як йому все-таки вистачило сил, щоб вистояти. І все це заради своїх ідеалів! Цікаво, чи знайдеться зараз така людина, яка була б схожа на Грабовського? У наш скрутний час потрібні такі люди. Якби вони були серед наших державних керівників, то, напевне, не сталося б такої страхітливої кризи в нашій країні.